

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษา ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่มีสถานภาพและขนาดโรงเรียนต่างกัน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่มีสถานภาพและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ตามกรอบการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก : 1-17) 3 ขั้นตอน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การนำหลักสูตรไปใช้
3. การประเมินหลักสูตร

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวนทั้งหมด 1,516 คน จากโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งหมด 147 โรงเรียน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการกำหนดสัดส่วน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 251 คน

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

1) สถานภาพ จำแนกเป็น

- ผู้บริหาร
- ครูผู้สอน

2) ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

- โรงเรียนขนาดเล็ก
- โรงเรียนขนาดใหญ่

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กรอบแนวคิดในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ของกระทรวงศึกษาธิการ 3 ขั้นตอน คือ การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหาร หลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แล้วนำไปทดลองใช้ที่โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 60 คน หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งฉบับซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและ นำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้ง นัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวนทั้งสิ้น 251 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 251 ชุด คิดเป็น 100 %

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ t -test
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์ค่าร้อยละ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.48$) ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ($\bar{X}=3.37$) และด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=3.34$)

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.49$) ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=3.48$) ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ($\bar{X}=3.47$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ($\bar{X}=3.36$) ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=3.32$) และด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.29$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก

คือ ข้อ 9 การจัดแหล่งวิทยากร เอกสารค้นคว้าในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.45$)
 ข้อ 15 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X} = 3.41$) และข้อ 11
 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 3.38$)

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 1 การพัฒนา
 หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ
 มาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 5 การจัดประชุม
 ครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.73$) ข้อ การจัดประชุมชี้แจงนักเรียน ผู้ปกครอง
 เกี่ยวกับแผนการหรือโครงการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.67$) และข้อ 8 การมีส่วนร่วมของ
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.64$) อยู่ในระดับปานกลาง
 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 2 การวางแผนในการ
 พัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.50$) ข้อ 4 ความพร้อมของเอกสารประกอบหลักสูตร ($\bar{X} = 3.50$)
 และข้อ 16 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ($\bar{X} = 3.44$)

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 1 การ
 พัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่
 ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 9
 การจัดแหล่งวิทยากรและเอกสารค้นคว้าในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.43$) ข้อ 11
 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 3.41$) และข้อ 15 การสนับสนุนงบประมาณ
 จากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X} = 3.38$)

ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านที่
 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
 พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ
 ข้อ 18 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.43$) ข้อ 31
 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.40$)
 และข้อ 25 การจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเพียงพอ
 สามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x} = 3.39$)

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 31 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.73$) ข้อ 22 การจัดทำกำหนดการสอน แผนการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.61$) และข้อ 29 การจัดทำเอกสารแสดงผลการประเมินการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พร้อมให้ตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.58$) อยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 17 การจัดประชุมชี้แจงนักเรียน ผู้ปกครองเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.47$) ข้อ 26 การนำภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.44$) และข้อ 25 การจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเพียงพอ สามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x} = 3.40$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{x} = 3.41$) ข้อ 25 การจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเพียงพอ สามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x} = 3.38$) และ ข้อ 21 การจัดเตรียมสถานที่ แหล่งวิชาการเพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้เพียงพอ ($\bar{x} = 3.38$)

ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 32 การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.42$) ข้อ 38 การประเมินสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจ สังคมและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.42$) และข้อ 42 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ($\bar{x} = 3.42$)

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 32 การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.79$) ข้อ 36 การให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร ($\bar{x} = 3.70$) และข้อ 37 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.64$) อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 43 การประเมินผลกระทบที่เกิดจากโครงการพัฒนาหลักสูตร

($\bar{x} = 3.47$) ข้อ 35 การกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือวัดและประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นไว้ อย่างรอบคอบ ($\bar{x} = 3.47$) และ ข้อ 41 การประเมินผลผลิตเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของนักเรียน เกณฑ์การผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.44$)

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 38 การประเมินสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจ สังคมและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.44$) ข้อ 43 การประเมินผลกระทบที่เกิดจากโครงการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 3.40$) และ ข้อ 46 การรายงานและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{x} = 3.40$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.37$) ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.34$) และด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.32$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

($\bar{X}=3.37$) ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=3.37$) และด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.34$)

ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ($\bar{X}=3.36$) ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=3.26$) และด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.25$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 9 การจัดแหล่งวิชาการและเอกสารค้นคว้าในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X}=3.45$) ข้อ 15 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X}=3.41$) และข้อ 11 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X}=3.38$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 9 การจัดแหล่งวิชาการและเอกสารค้นคว้าในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X}=3.49$) ข้อ 15 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X}=3.45$) และข้อ 11 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X}=3.43$)

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 12 การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านหลักสูตร ($\bar{X}=3.50$) ข้อ 3 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.48$) และข้อ 10 การนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.38$)

ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.43$) ข้อ 31 การนำผลการประเมิน มาใช้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ ($\bar{x} = 3.40$) และข้อ 19 การจัดประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.39$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 19 การจัดประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.44$) ข้อ 18 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.43$) และข้อ 23 การจัดกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลายสนองความต้องการของนักเรียน ($\bar{x} = 3.40$)

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ข้อ 31 การนำผลการประเมิน มาใช้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ ($\bar{x} = 3.61$) อยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{x} = 3.44$) ข้อ 21 การจัดเตรียมสถานที่ แหล่งวิชาการเพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้อย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.40$) และ ข้อ 29 การจัดทำเอกสารแสดงผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้และพร้อมให้ตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.40$)

ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 อันดับแรก คือ ข้อ 32 การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.42$)
 ข้อ 35 การกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือประเมินหลักสูตรท้องถิ่นไว้อย่างรอบคอบ ($\bar{x} = 3.41$) และข้อ 36 การให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.40$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 38 การประเมินสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจ สังคมและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.47$) ข้อ 37 การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.45$) และข้อ 35 การกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือประเมินหลักสูตรท้องถิ่นไว้อย่างรอบคอบ ($\bar{x} = 3.43$)

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 34 การกำหนดแผนหรือโครงการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.55$) ข้อ 33 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.53$) และข้อ 41 การประเมินผลผลิตเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของนักเรียน เกณฑ์การประเมินการผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.53$) อยู่ในระดับปานกลาง 12 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 32 การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.48$) ข้อ 43 การประเมินผลกระทบที่เกิดจากโครงการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 3.46$) และข้อ 36 การให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.38$)

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ

การพัฒนาหลักสูตรและ การนำหลักสูตร ไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร ไม่พบความแตกต่าง

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กายสิทธิ์ เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ได้มีการประชุมวางแผนในการทำงาน มีการมอบหมายงานที่ดีและชัดเจน มีการกำหนดแนวทางในการทำงาน และผู้บริหารให้การสนับสนุน ทำให้อุปสรรคและปัญหาในแต่ละขั้นตอนของการทำงานลดลง การทำงานดำเนินไปด้วยความราบรื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิบัติการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาใน จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถม ศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วน โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะ ว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงได้มีการวางแผนในการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจ โดยการให้เข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน จัดหาเอกสารและแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทวิช ชาญพิทยา. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการทางการศึกษา 6 สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนระดับประถม ศึกษาประถมศึกษา

ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงและจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น หลักสูตรที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาได้พัฒนา ขึ้น “มาก” คือกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องและด้านการจัดการ ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านครุภัณฑ์อาคารสถานที่ ด้านการจัดการและ ด้านงบประมาณ

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เมื่อมีแผนการทำงานและแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน มีการประสานงานที่ดีระหว่างผู้ทำงาน ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น การให้ความร่วมมือที่ดีและการสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน การได้รับคำแนะนำจากผู้บริหาร ทำให้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานลดน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิวิทย์ ชาญพิทยา. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการทางการศึกษา 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษา ศึกษาประถมศึกษา ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงและจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น หลักสูตรที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาได้พัฒนา ขึ้น “มาก” คือกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องและด้านการจัดการ ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านครุภัณฑ์อาคารสถานที่ ด้านการจัดการและด้านงบประมาณ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมิท (Smith. 1971 : 2377-A ; อ้างถึงใน พิทักษ์ จอมเมือง. 2541 : 27-28) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการศึกษา ในการวางแผนและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ขอนแก่น พบว่า สมาชิกของคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการศึกษาจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องราว

ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยคณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรู้เห็น คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปกว่าเดิม หากคณะกรรมการดังกล่าวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ในขั้นตอนของการทำงาน การวางแผน การเตรียมความพร้อมและการประสานงานระหว่างผู้ทำงานอาจทำได้ไม่ทั่วถึง บุคลากรยังขาดความพร้อมและความชำนาญในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน ตลอดจนสภาพความพร้อมของงบประมาณสนับสนุน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 30.64 มีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจ การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และร้อยละ 60.35 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจโดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่ามีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเต็มความรู้และเต็มความสามารถเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการมอบหมายงานแก่บุคลากรที่เหมาะสม ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำและการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยการอบรมสัมมนา การเชิญวิทยากร การศึกษาดูงาน มีการประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องและชุมชน ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี สอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถม ศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เจอร์รี่ อี (Jerry E.1996 : 4254-A) วิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบ กราฟฟิคที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟฟิคที่จำเป็นทางการศึกษาให้มากที่สุดก่อนดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟฟิค และนักการศึกษา เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร แล้วควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมและให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายให้ความร่วมมือด้วยทั้งหน่วยงานองค์กร ท้องถิ่น จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า มีนโยบายและแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยาการท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนและให้ขวัญและกำลังใจ ทำให้การทำงานสำเร็จจุดด้วยดี สอดคล้องกับการศึกษาของ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมิท (Smith. 1971 : 2377-A ; อ้างถึงใน พิทักษ์ จอมเมือง. 2541 : 27-28) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการศึกษา ในการวางแผนและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมจิแกน พบว่า สมาชิกของคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการศึกษาจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยคณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรู้เห็น คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปกว่าเดิม หากคณะกรรมการดังกล่าวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธีรรัตน์ พิมพ์ศรี. (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่นั้นเป็นเพศชายและมีอายุ อยู่ระหว่าง 46-55 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 21 ปี มีความเห็นในเรื่องความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้ ความต้องการในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนระดับประถมศึกษาและชุมชน เป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับความต้องการมากสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้าน งบประมาณ และด้านการจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

ปัญหาการบริหารหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการประชุมวางแผนในการทำงาน มีการประสานการทำงานที่ีระหว่างคณะผู้ทำงาน ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเกณฑ์การวัดและประเมินการเรียนรู้ และสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทวิช ชาญพิทยา. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการทางการศึกษา 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนระดับประถมศึกษา ศึกษาประถมศึกษา ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงและจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น หลักสูตรที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาได้พัฒนา ขึ้น “มาก” คือกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องและด้านการจัดการ ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านครุภัณฑ์อาคารสถานที่ ด้านการจัดการและด้านงบประมาณ

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหาร การส่งเสริมการจัดหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนการ

สอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ทำได้อย่างทั่วถึง มีการมอบหมายงาน การให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรค การให้ขวัญและกำลังใจ มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ คาริสัน (Carison. 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของครูในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โดยการร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน นักเรียนและงานด้านธุรการ ครูต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดเมื่อพวกเขามีความเข้าใจชัดเจนและมีความชำนาญ ไม่มีความแตกต่างด้านขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม และผู้บริหารต้องพิจารณาถึงความชำนาญของครูในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการตัดสินใจ เมื่อครูมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารควรให้คำแนะนำในการจัดหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรขอข้อมูลจากครูเพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและการทำงาน ถ้าผู้บริหารต้องการให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมอยู่เสมอ และสอดคล้องกับการศึกษาของสุทวิช ชาญพิทยา. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการทางการศึกษา 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงและจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น หลักสูตรที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาได้พัฒนา ขึ้น “มาก” คือ กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องและด้านการจัดการ ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านครุภัณฑ์อาคารสถานที่ ด้านการจัดการและด้านงบประมาณ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพจริงและสภาพของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งในเรื่องงบประมาณ การจัดหาสื่อ การประสานงานกับชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร

ท้องถิ่นและความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 30.64 มีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และร้อยละ 60.35 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจ โดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน สนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง โดยการอบรมสัมมนา การเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน จากการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับรู้และร่วมมือในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินตามสภาพจริง ตลอดจนการนำผลการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานด้านหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุเมศวร์ พรหมมินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัย พบว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและ

ท้องถิ่นที่อยู่ในระดับมาก และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะมีการปฏิบัติงานมากกว่าเพศหญิง

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการวิจัย ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงบทบาทในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องหลักสูตรท้องถิ่น การสัมมนา การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพจริงและสภาพของผู้เรียน ตลอดจนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การให้ขวัญและกำลังใจ การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำสื่อที่เหมาะสม การนิเทศติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานลดลง และงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดารัตน์ พิมพ์ศรี. (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าโรงเรียนระดับประถม ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีอายุ อยู่ระหว่าง 46-55 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 21 ปี มีความเห็นในเรื่องความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้ ความต้องการในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนระดับประถมศึกษาและชุมชน เป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับความต้องการมากสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้าน งบประมาณ และด้านการจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมิต (Smith. 1971 : 2377-A ; อ้างถึงใน พิทักษ์ จอมเมือง. 2541 : 27-28) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการศึกษา ในการวางแผนและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ พบว่า สมาชิกของคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการศึกษาจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดย

คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรู้เห็น คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหาร โรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปกว่าเดิม หากคณะกรรมการดังกล่าวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพราะมีความต้องการให้สิ่งเหล่านี้เกิดผลดีต่อเยาวชนลูกหลานของตนเองที่อยู่ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ พัลลภ มหาผิว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่ม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนมากยังมีความต้องการและมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีความตระหนักว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทุก ๆ คนในชุมชน โรงเรียนเป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องเริ่มต้นจากการสร้างความยินดี กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ตกลงร่วมกันหาแนวทางสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยการจัดทำแผนพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่มขึ้น เพื่อเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางที่ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนและการนำภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเลือกเนื้อหา จัดสร้าง

กระบวนการวิชาใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนมีความยินดีและสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งผลถึงการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี และมีความร่วมมือกันมากขึ้น

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า มีนโยบายและการวางแผนในการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่น มีการวางแผนในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่นและเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มที่เพราะต้องการให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับการศึกษาของ พัลลภ มหาผิว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่ม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนมากยังมีความต้องการและมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีความตระหนักว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทุก ๆ คนในชุมชน โรงเรียนเป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องเริ่มต้นจากการสร้างความยินดี กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ตกลงร่วมกัน หาแนวทางสร้างร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยการจัดทำแผนพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่มขึ้น เพื่อเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางที่ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชน และการนำภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเลือกเนื้อหา จัดสร้างกระบวนการวิชาใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนมีความยินดีและสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งผลถึงการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีและมีความร่วมมือกันมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill. 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อ

การปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชานเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสิทธิภาพของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนบุคลากรน้อย มีความสนิทสนมใกล้ชิดกันและการให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจทำได้ดี และการได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชนทำได้เต็มที่ มีการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรและชุมชน ท้องถิ่นและผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือและความช่วยเหลือในด้าน

ต่าง ๆ ผู้บริหารให้การนิเทศ ติดตามงานและให้คำแนะนำได้อย่างทั่วถึง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานลดน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธิคาร์ตัน พิมพ์ศรี. (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าโรงเรียนระดับประถม ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีอายุ อยู่ระหว่าง 46-55 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 21 ปี มีความเห็นในเรื่องความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้ ความต้องการในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนระดับประถมศึกษาและชุมชน เป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับความต้องการมากสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาใช้ใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้าน งบประมาณ และด้านการจัดการมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรมีการวางแผนในการทำงานที่ชัดเจน มีแนวทางในการทำงานและการประสานงานที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่นให้ความร่วมมือที่ดีเพราะต้องการให้โรงเรียนมีความเจริญและเกิดผลดีต่อเยาวชน ลูกหลานของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 :

บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถม ศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า สภาพความพร้อมของแต่ละพื้นที่ การได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณอาจไม่เพียงพอ ทักษะ ความชำนาญและศักยภาพในการทำงานของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือน การขาดความพร้อมใน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน การขาดการสนับสนุนและการประสานงานที่ดี สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผลของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถม ศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทราชินคา (Tracinka. 1996 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลการกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษ ที่มีต่อครูผู้สอนและหลักสูตรพบว่า การให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการ ศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการ มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณ การพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดี จากผลของงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สนองตอบต่อ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาบุคลากร

มีจำนวนจำกัด ทางด้าน ความรู้และปริมาณปัญหา การขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาการขาด การเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จึงต้อง มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมากำหนดเป็นหลักสูตร เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการครองชีพของ ชุมชน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงเห่นและศรัทธาในท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า มีการวางแผนในการทำงานที่ดี และชัดเจน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือ อย่างเต็มที่ทั้งในด้านของงบประมาณสนับสนุน การจัดหาวิทยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ความช่วยเหลือในเรื่องของแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญและเกิดผลดีต่อเนื่อง ถึงลูกหลาน เยาวชนของชุมชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัลลภ มหาผิว

(2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่ม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนมากยังมีความต้องการและมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของ โรงเรียน โดยตรง ประกอบกับการ ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีความตระหนักว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทุก ๆ คนในชุมชน โรงเรียนเป็น โรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องเริ่มต้นจากการสร้างความยินดี กลุ่มผู้ร่วม ศึกษาค้นคว้าจึงได้ตกลงร่วมกัน หาแนวทางสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยการ จัดทำแผนพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียน บ้านวังกุ่มขึ้น เพื่อเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ สะท้อนให้ เห็นว่า แนวทางที่ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชน และการนำภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียน การสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเลือกเนื้อหา จัดสร้างกระบวนวิชาใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนมีความยินดีและสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งผลถึง

การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีและมีความร่วมมือกันมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill. 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชานเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสิทธิภาพของครูการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะความชำนาญ และมีศักยภาพในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น มีการประสานงานที่ดี มีการประชุมวางแผนในการทำงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill. 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชานเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสิทธิภาพของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุทธนา อุทโท (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แนวการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยหลักสูตร ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการ และต้องมีการปรับปรุง เพิ่มเติมในเรื่องอัตราเวลาเรียนและจัดให้มีกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการ

ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า การขาดการวางแผนในการทำงานที่ดี การประสานงานระหว่างบุคลากร ผู้ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและ

ผู้ปกครองในเรื่องของการบริหารหลักสูตร ทักษะความชำนาญและศักยภาพของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพของผู้เรียน อาจทำได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจมีอุปสรรคและข้อบกพร่อง และส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยูทนา อุทโซ (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่าได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แนวการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยหลักสูตรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการ และต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมในเรื่องอัตราเวลาเรียนและจัดให้มีกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merill, 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชนเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประเพณีชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสิทธิภาพของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหารได้สนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม การจัดหาวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้ในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นและทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและเพื่อทำให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจ รักและเห็นคุณค่าของชุมชนตนเองให้มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พัลลภ มหาผิว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่ม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนมากยังมีความต้องการและมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีความตระหนักว่า การจัดการ

ศึกษาเป็นเรื่องของทุก ๆ คนในชุมชน โรงเรียนเป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องเริ่มต้นจากการสร้างความยินดี กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ตกลงร่วมกัน หาแนวทางสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา โดยการจัดทำแผนพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านวังกุ่มขึ้น เพื่อเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางที่ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนและการนำภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเลือกเนื้อหา จัดสร้างกระบวนการวิชาใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนมีความยินดีและสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งผลถึงการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี และมีความร่วมมือกันมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ คาริสัน (Carison. 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของครูในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โดยการร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน นักเรียนและงานด้านธุรการ ครูต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดเมื่อพวกเขาที่มีความเข้าใจชัดเจนและมีความชำนาญ ไม่มีความแตกต่างด้านขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม และผู้บริหารต้องพิจารณาถึงความชำนาญของครูในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการตัดสินใจ เมื่อครูมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารควรให้คำแนะนำในการจัดหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรขอข้อมูลจากครูเพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและการทำงาน ถ้าผู้บริหารต้องการให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมอยู่เสมอ

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรมีการวางแผนในการทำงานด้านหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี มีการประสานงาน การประชุมวางแผนในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่น และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนการส่งเสริมให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน การจัดแหล่งเรียนที่เหมาะสม ซึ่งทำให้อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ มูโกโบโต (Mukoboto, 1982 : 245: A) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนหลักสูตรในประเทศแซมเบีย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลกระทบของระบบการจัดการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า บทบาทที่กำหนดโดยรัฐบาล ไม่สอดคล้องกับบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ในทางปฏิบัติในการจัดหลักสูตร กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรทุกระดับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า ครูและผู้นำทางการศึกษาคควรจะได้รับผิชอบในการสร้างหลักสูตรและการตัดสินใจเลือกใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากผู้เรียนและชุมชนและควรมีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางการบริหารหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการต่าง ๆ และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งมีการปฏิรูปการศึกษา

ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

ปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนในการทำงานที่เหมาะสม มีการกำหนดแผน และการประเมินที่มีประสิทธิภาพ มีการมอบหมายและแต่งตั้งคณะทำงาน มีการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการนิเทศติดตามและประเมินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คาริสัน (Carison, 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของครูในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โดยการร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน นักเรียนและงานด้านธุรการ ครูต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดเมื่อพวกเขามีความเข้าใจชัดเจนและมีความชำนาญ ไม่มีความแตกต่างด้านขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและผู้บริหารต้องพิจารณาถึงความชำนาญของครูในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการตัดสินใจ เมื่อครูมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารควรให้คำแนะนำในการจัดหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรขอข้อมูลจากครูเพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและการทำงาน ถ้าผู้บริหารต้องการให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมอยู่เสมอ และสอดคล้อง

กับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน การจัดสื่อและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด บุคลากรมีทักษะและความชำนาญในการทำงาน ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามและให้คำแนะนำในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนของการทำงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill. 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชนเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสพการณ์ของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง หลักสูตรท้องถิ่น การได้รับความรู้และความเข้าใจจากการอบรม สัมมนา จากวิทยากรและ ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพจริง ตลอดจนมีเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และการให้คำแนะนำ การนำผลการประเมินมา ปรับปรุงเพื่อใช้ในการทำงานครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้อุปสรรคและปัญหา ในการทำงานลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียน ระดับประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการ พัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปาน กลาง โดยโรงเรียนระดับประถม ศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วน โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุก ด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ คาริสัน (Carison, 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความ ต้องการของครูในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการที่จะเข้าไปมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โดยการร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน นักเรียนและงานด้านธุรการ ครูต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดเมื่อพวกเขามีความ เข้าใจชัดเจนและมีความชำนาญ ไม่มีความแตกต่างด้านขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม และผู้บริหารต้องพิจารณาถึงความชำนาญของครูในการมีส่วนร่วมใน การสนับสนุนการตัดสินใจ เมื่อครูมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารควรให้คำแนะนำในการ จัดหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรขอข้อมูลจากครูเพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและการ ทำงาน ถ้าผู้บริหารต้องการให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมอยู่ เสมอ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตร ท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เพราะว่า ในขั้นตอนของการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัตินั้น ผู้บริหารมี

หน้าที่กำหนดนโยบายและต้องมีการนิเทศติดตามการทำงานเพื่อให้การทำงานนั้นดำเนินไปตามนโยบายและเป็นไปตามแผนการทำงานที่ได้วางไว้ แต่ในขั้นตอนของการทำงาน ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการทำงานของบุคลากร สภาพพื้นที่ของแต่ละชุมชน แนวทางในการทำงานของผู้บริหาร ซึ่งอาจไม่สอดคล้องและดำเนินไปอย่างราบรื่นในทุกขั้นตอน การสนับสนุนจากผู้บริหารอาจทำได้มีทั่วถึง ความลำบากในการทำงานในพื้นที่ ความเสียดสีในการทำงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลทำให้ลักษณะในการทำงานมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 30.64 มีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจ การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และร้อยละ 60.35 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจโดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทราชินคา (Tracinka. 1996 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลการกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษ ที่มีต่อครูผู้สอนและหลักสูตรพบว่า การให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการ ศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการ มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนระดับ ประถมศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดี จากผลของงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่สนองตอบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาบุคลากรมีจำนวนจำกัด ทางด้าน ความรู้และปริมาณปัญหา การขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาการขาดการเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประสพการณ์ตรง ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมากำหนดเป็นหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความ

ต้องการของท้องถิ่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการครองชีพของชุมชน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงเห่นและศรัทธาในท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

2.2 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตร โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เพราะว่า ความแตกต่างของสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแต่ละโรงเรียน สภาพความพร้อมของการบริหารงาน ความพร้อมทางบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงาน ตลอดจนทักษะความชำนาญและศักยภาพของบุคลากรในการทำงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองท้องถิ่นของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน ซึ่งเหล่านี้มีผลทำให้การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นและการทำงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 30.64 มีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจ การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และร้อยละ 60.35 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจโดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น และครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีบทบาทหน้าที่ทางการศึกษาใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก สาเหตุความแตกต่างทางด้านโอกาสลักษณะงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา และความมั่นคงทางอาชีพ ซึ่งผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนมีความแตกต่างกันครูในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูแต่ละกลุ่มช่วงอายุราชการ อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งมีข้อจำกัดและปัจจัยแวดล้อมที่คล้ายกัน ส่งผลให้ เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบเดียวกัน ระดับ

ความรู้ความเข้าใจจึงไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill, 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตร กรณีศึกษา ในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชานเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสิทธิภาพของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

3. จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละด้านที่มีผู้เสนอความคิดเห็นดังนี้ คือ

3.1 ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการหรือคณะทำงานด้านหลักสูตรต้องถึนควรมีวางแผนด้านงบประมาณสำหรับการสนับสนุนด้านการพัฒนาหลักสูตร ทั้งถึน การมอบหมายงาน การจัดบุคลากรที่เหมาะสม และการสนับสนุนให้บุคลากร คณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ด้านหลักสูตรทั้งถึนและการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยการทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่นและลดปัญหา อุปสรรคในการทำงาน

3.2 ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ในเรื่องของหลักสูตรทั้งถึน การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลเรื่องวิทยากรทั้งถึน การจัดเก็บข้อมูลชุมชนและภูมิปัญญา ทั้งถึนที่เป็นระบบ มีเอกสารเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งจะทําให้ชุมชน ทั้งถึนและนักเรียน เกิดความรักและภาคภูมิใจในทั้งถึนของตนเองมากยิ่งขึ้น

3.3 ในด้านการประเมินหลักสูตร ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน ทั้งถึน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ประเมินผลหลักสูตร การตัดสินใจผลการเรียนที่เกี่ยวกับหลักสูตรทั้งถึน และมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่การดำเนินการเรื่องหลักสูตรทั้งถึนให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องหลักสูตรทั้งถึน มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการทำงานด้านหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างทำงานและเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ทำงาน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

จากผลการวิจัย เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีความก้าวหน้าและดำเนินการได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามแผนที่ได้วางไว้ ผู้บริหาร ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 มอบหมาย แต่งตั้งคณะทำงานด้านหลักสูตรท้องถิ่น

1.1.2 ควรมีการประชุมวางแผนและกำหนดแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน

1.1.3 มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1.4 มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรท้องถิ่น เพื่อนำทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดหลักสูตร

1.1.5 ควรมีการส่งเสริม จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการทำงาน

1.1.6 ควรจัดแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยากรและเอกสารการค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้บริการแก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

เพื่อให้การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ได้อย่างคุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อผู้เรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงาน ผู้บริหาร ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 การประสานความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนท้องถิ่น ชุมชนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

1.2.2 การจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2.3 ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม เกี่ยวกับ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดผล การจัดทำสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้อง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

1.2.4 ควรมีการนิเทศ ติดตามการทำงาน การให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในการทำงาน

1.3 ด้านที่ 3 การประเมินหลักสูตร

เพื่อให้การประเมินหลักสูตร มีประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานในครั้งต่อไปและงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1 มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะ

1.3.2 มีการอบรม สัมมนาการจัดทำเกณฑ์การวัดและการจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

1.3.3 มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ ได้รับทราบ

1.3.4 มีการนำผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร มาเป็นข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงสำหรับการทำงานในครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะเจาะจงด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลดีในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ